# CUVÎNTARE LA ÎNCHEIEREA DEZBATERILOR PRIVIND DEZVOLTAREA ÎNVĂŢĂMÎNTULUI DE CULTURĂ GENERALĂ, PROFESIONAL, TEHNIC ŞI SUPERIOR ÎN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

## Plenara C.C. al P.C.R. din 22—25 aprilie 1968

Plenara Comitetului Central al partidului a dezbătut astăzi o problemă deosebit de importantă pentru dezvoltarea societăţii noastre — perfecţionarea învăţămîntului de toate gradele în Republica Socialistă România. Discutarea acestei probleme şi adoptarea, în cadrul plenarei, a măsurilor corespunzătoare sînt menite să asigure realizarea în practică a Directivelor stabilite de Congresul al IX-lea al partidului cu privire la ridicarea pe o treaptă superioară a învăţămîntului în ţara noastră. Partidul nostru acţionează cu fermitate şi prin aceste măsuri pentru a asigura ca întreg programul elaborat de congres să fie realizat în toate domeniile de activitate, pentru a crea condiţiile necesare ca dezvoltarea — materială şi spirituală — a societăţii noastre să se desfăşoare în cele mai bune condiţii.

Sînt cunoscute realizările obţinute în anii construcţiei socialiste în dezvoltarea învăţămîntului din ţara noastră. Fără îndoială, reprezintă un mare succes faptul că, într-o perioadă relativ scurtă, am lichidat starea de înapoiere pe care am moştenit-o în acest domeniu ; de la 35% populaţie

analfabetă și semianalfabetă, cît aveam în 1945, am ajuns la lichidarea neștiinței de carte și la învățămîntul obligatoriu de 8 ani ; avem astăzi circa 140 000 de studenți, iar peste 60% din tinerii absolvenți ai școlii de 8 ani sînt cuprinși în învățămîntul mediu și profesional. Toate acestea reprezintă realizări însemnate ; ele demonstrează consecvența cu care partidul desfășoară politica sa de ridicare a nivelului de cultură și de instruire a poporului nostru.

O realizare deosebită este învățămîntul gratuit pentru toate gradele, asigurarea în practică a dreptului deplin pentru toți copiii patriei de a urma orice formă de învățămînt. Statul socialist acordă burse pentru aproape 60% din studenți, creîndu-le astfel condiții de a învăța fără nici un fel de griji de ordin material. Putem spune deci, pe drept cuvînt, că regimul nostru socialist a asigurat tineretului condiții de învățătură la care nici nu se putea visa în timpul regimului burghezo-moșieresc. Aceste condiții — materiale și morale — pentru instruirea tineretului au avut și au un rol deosebit nu numai în dezvoltarea învățămîntului și culturii, dar și în ridicarea generală a economiei, a întregii activități sociale din România.

Desigur că și în ce privește perfecționarea conținutului învățămîntului s-au obținut pe parcurs o serie de rezultate bune. Reforma învățămîntului din 1948 și măsurile luate ulterior au avut o mare importanță în această privință. Dar acum, cînd analizăm situația învățămîntului nostru și stabilim noi măsuri de perfecționare a acestei activități, cred că este bine să ne ocupăm și de unele neajunsuri ce s-au manifestat în acest domeniu, spre a trage învățămintele necesare și a face ca în viitor asemenea lucruri să nu se mai repete.

Cred că scurtarea duratei învățămîntului — măsură care s-a aplicat în învățămîntul mediu o dată cu reforma din 1948 — a constituit una din marile greșeli, nu numai

organizatorice, dar și de fond, ale acestei reforme. Această greșeală a avut repercusiuni negative pentru o perioadă destul de lungă asupra dezvoltării învățămîntului și pregătirii cadrelor în țara noastră. De asemenea, faptul că în dezvoltarea învățămîntului au fost practic nesocotite tradițiile progresiste ale școlii românești a dus la adoptarea unor măsuri care s-au dovedit necorespunzătoare pentru țara noastră. Aceasta, deși se știe că, în trecut, în România învățămîntul — cu toate limitele sale din punct de vedere social, cu caracterul său de clasă, cu lipsa de accesibilitate pentru tineretul muncitoresc și țărănesc — a avut totuși o serie întreagă de părți pozitive și a jucat, în perioadele respective de dezvoltare a țării, un rol important în progresul societății românești. De aceea, este de neînțeles de ce s-a renunțat la o serie de lucruri bune realizate în trecut. Aceasta a dăunat dezvoltării învățămîntului, a avut urmări negative asupra conținutului și a orientării sale. Ne este cunoscut că au fost subapreciate și neglijate o serie de ramuri importante ale învățămîntului, mai cu seamă în domeniul științelor moderne, care — este știut — au un rol deosebit în dezvoltarea și progresul societății. Neglijarea acestor ramuri a contribuit nu numai la rămînerea în urmă a învățămîntului, la faptul că un număr mare de tineri care au ieșit de pe băncile școlii în acești ani nu au putut să primească o pregătire la nivelul cerințelor științei și tehnicii mondiale, dar a avut, în același timp, consecințe serioase asupra dezvoltării economiei, culturii, științei din țara noastră.

Introducerea studierii științelor social-economice în învățămînt a reprezentat, fără îndoială, un factor de mare însemnătate în instruirea tineretului patriei noastre. Dar și în organizarea acestor forme de învățămînt, în predarea disciplinelor respective au fost și mai sînt încă multe neajunsuri. În cadrul plenarei s-au referit la această

problemă tovarășul Valter Roman și tovarășul Leonte Răutu. Trebuie să subliniem, tovarăși, că față de importanța pe care o are predarea acestor științe pentru tineretul universitar, și în general pentru tineretul nostru, nu s-a reușit ca acest învățămînt să corespundă pe deplin cerințelor, cu toate că, teoretic și în cadrul multor hotărîri, i-am acordat atenție. Desigur, la aceasta au contribuit și contribuie încă și acum unele atitudini rigide și dogmatice care mai persistă în legătură cu înțelegerea și interpretarea diferitelor fenomene noi ivite în dezvoltarea socială, în predarea unor cunoștințe care nu mai corespund condițiilor de astăzi ale dezvoltării societății. În general, conținutul ideologic al învățămîntului nu este la nivelul cerințelor de astăzi ale societății noastre ; este nevoie să analizăm cu toată seriozitatea această situație, să tragem concluziile ce se impun.

Așa cum s-a subliniat în plenară, procesul de îmbunătățire a învățămîntului, de formare a cadrelor nu a reușit să țină pasul cu cerințele de dezvoltare ale țării noastre. Dacă în ce privește numărul de cadre didactice formate în acest timp am putea să fim mulțumiți, sînt totuși de adus critici serioase în ce privește nivelul lor de pregătire, îndeosebi al cadrelor didactice din învățămîntul de cultură generală și din licee. Tovarășii care s-au ocupat de acest domeniu de activitate, Ministerul Învățămîntului nu au acționat cu fermitate, nu au avut în această privință un plan concret, bine corelat cu întreaga dezvoltare a învățămîntului nostru și care să asigure pregătirea cadrelor necesare la nivelul impus de dezvoltarea științei mondiale. Acest lucru este valabil, într-o anumită măsură, și pentru o serie de cadre care răspund de învățămîntul superior. Firește, cauzele sînt multiple, iar faptul că o perioadă îndelungată învățămîntul nostru nu a avut suficiente legături și contacte cu învățămîntul din alte țări poate numai în parte

justifica lipsa de preocupare serioasă ce s-a manifestat în acest domeniu.

La plenară s-au subliniat, pe drept cuvînt, o serie de lipsuri în organizarea procesului de învățămînt, în asigurarea cu manuale, în organizarea practicii, precum și în ce privește crearea altor condiții materiale fără de care nu se poate concepe un învățămînt modern, care să corespundă cerințelor actuale. Toate aceste neajunsuri au fost pe larg dezbătute în adunările cu cadrele din învățămînt și cu oamenii muncii din alte sectoare de activitate, din economie, cultură ; s-a arătat și cu acest prilej că avem încă de lichidat o serie de deficiențe în aceste domenii, că trebuie să acționăm cu hotărîre, să stabilim măsuri eficiente pentru înlăturarea lor. Fără aceasta nu vom putea asigura îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor ce se prevăd în studiul pe care îl dezbatem astăzi.

Pentru toate aceste lipsuri și neajunsuri — care au fost relevate și discutate și în cadrul plenarei noastre — au partea lor de răspundere atît tovarășii din conducerea Ministerului Învățămîntului, cît și tovarășii care răspund de problemele școlii în cadrul Comitetului Central și al guvernului. Ei trebuiau să fie, după părerea mea, mai autocritici față de activitatea desfășurată, pentru că nu ne-am adunat aici numai spre a face declarații despre frumusețea măsurilor pe care le adoptăm. Trebuie să cunoaștem clar ceea ce n-a fost bun și să vedem limpede ce trebuie să facem pentru ca treburile să meargă mai bine. Conducerea Ministerului Învățămîntului nu este de loc străină de lipsurile care s-au manifestat în acest domeniu — și ne exprimăm speranța că, atunci cînd o să prelucrăm în continuare materialele plenarei, tovarășii din conducerea ministerului vor analiza în spirit critic situația. Este adevărat că în ultimii ani au fost luate o serie de măsuri care, într-o anumită măsură, au dus la lichidarea

unor neajunsuri, la îmbunătăţirea desfăşurării învăţămîntului. Dar nici astăzi nu am putea spune că învăţămîntul nostru nu mai are carenţe de genul celor la care m-am referit sau de altă natură, că nu mai avem multe de făcut pentru perfecţionarea lui. Cu atît mai necesar era ca tovarăşii care se ocupă de învăţămînt să analizeze în plenară dacă nu lipsurile din trecut, cel puţin deficienţele actuale şi să arate cum înţeleg să acţioneze pentru lichidarea acestora.

Așa cum s-a subliniat nu o dată, Comitetul Central al partidului nostru, guvernul dau o înaltă apreciere activităţii cadrelor didactice, care aduc o contribuţie deosebit de valoroasă la educarea și formarea tinerei generaţii, la înarmarea ei cu cunoștinţe de cultură generală, la educarea și formarea omului nou al societăţii noastre. Aceasta nu înseamnă însă că profesorii, învăţătorii, cadrele didactice în general — și mă refer la cadrele din învăţămîntul de toate gradele — nu mai au încă multe de făcut pentru a-și îndeplini în condiţii tot mai bune rolul și atribuţiile importante pe care le au.

De asemenea, s-a subliniat nu o dată — și consider că este bine să subliniez și acum — că tineretul patriei noastre răspunde cu cinste eforturilor făcute de societate, că el se străduiește să înveţe și să-și ridice nivelul de cunoștinţe în toate domeniile de activitate. Avem un tineret care, cu întreaga sa energie, cu tot elanul, cu toată tinereţea sa, se pregătește să-și îndeplinească rolul și misiunea de răspundere de a duce mai departe dezvoltarea societăţii noastre. Putem spune, tovarăși, fără nici un fel de ezitare, că ne declarăm mulţumiţi de felul cum tineretul nostru învaţă, de felul cum muncește pentru a deveni apt să-și îndeplinească înaltele îndatoriri ce-i revin în societatea noastră socialistă.

Măsurile pe care le-am dezbătut în plenară urmăresc să așeze învățămîntul de toate gradele pe baze moderne, să asigure ridicarea lui la nivelul cerințelor actuale ale dezvoltării științei, culturii, ale construcției socialiste în țara noastră. În cadrul măsurilor de perfecționare a învățămîntului trebuie să ținem seama de progresul rapid al științei, de necesitățile viitoare ale societății socialiste și comuniste, de perspectivele ce se deschid țării, pentru că ceea ce discutăm și hotărîm astăzi își va spune practic cuvîntul și își va arăta roadele peste unul sau două cincinale — cînd tinerii care urmează acum învățămîntul de 10 ani sau îl vor începe în anul viitor vor termina școala, vor intra în universități, în institute de învățămînt superior sau în școli profesionale. Iată de ce trebuie să ținem seama că măsurile pe care le adoptăm astăzi vor trebui să fie strîns legate și să asigure satisfacerea cerințelor care vor apărea mîine în dezvoltarea economiei, științei, culturii, să răspundă pe deplin necesității de a avea în toate domeniile de activitate cadre bine pregătite, în stare să facă față sarcinilor sporite de viitor. Aceasta fără să mai spunem că și în prezent sînt sectoare unde nu avem cadre suficiente și nu putem face față, din această cauză, unor sarcini importante. M-aș referi în acest sens la electronică, ca să nu mai vorbesc de energia nucleară și de alte domenii hotărîtoare pentru dezvoltarea economiei naționale și pentru progresul întregii noastre societăți.

Este cunoscut că făurirea societății comuniste este legată indisolubil de ridicarea nivelului de cultură al întregului popor, că aceasta este o cerință obiectivă a construcției noii orînduiri sociale. Noi, care acționăm în mod conștient în direcția făuririi societății comuniste, cunoaștem că dezvoltarea bazei materiale este hotărîtoare ; dar fără o dezvoltare a științei, a gîndirii tehnice, a nivelului general de cultură al poporului nu vom putea asigura nici

progresul bazei materiale a societății, pentru că aceste două laturi ale activității noastre sînt strîns legate, se condiționează reciproc. Dacă vrem să construim baza materială a societății comuniste, trebuie, tovarăși, să făurim, în același timp sau chiar cu un anume avans, cadrele științifice necesare în toate domeniile, spre a putea asigura progresul economic și social al României.

Ne-am obișnuit să vorbim adesea despre perspectivele dispariției treptate a deosebirilor esențiale dintre munca intelectuală și cea fizică. Ștergerea acestor deosebiri este una din cerințele dezvoltării societății noastre, ea se impune ca o necesitate și trebuie să acționăm în această direcție. Cum vom realiza acest lucru ? Va trebui să facem aceasta nu pe calea reducerii sau ținerii în loc a nivelului general de dezvoltare culturală, ci pe calea perfecționării continue a procesului de învățămînt, de instruire a tinerelor generații. O asemenea cerință se impune tot mai mult o dată cu dezvoltarea tehnicii, cînd locul muncii manuale îl ia mașina, pe care omul trebuie să o stăpînească și să o dirijeze tot mai bine. Fără cunoștințe, fără învățămînt mediu sau cel puțin de 10 ani — și trebuie spus că în țările avansate există tendința de a se generaliza liceul și învățămîntul de 12 ani — nu vom putea realiza acest lucru. S-a arătat aici, pe bună dreptate, că sîntem rămași în urmă în această privință. Noi vrem să lichidăm cît mai rapid această situație. Dacă dorim să avem mașini electronice, să cibernetizăm economia, să automatizăm și să chimizăm procesele de producție, apoi fără cadre cu pregătire medie și superioară nu vom putea face aceasta. Dacă nu pregătim și nu formăm asemenea cadre, vom rămîne în continuare la un nivel nesatisfăcător în ce privește dezvoltarea acestor domenii de activitate. Consider că trecerea la învățămîntul de 10 ani este o necesitate obiectivă, esențială

pentru progresul și dezvoltarea viitoare a societății românești.

Așa cum foarte bine au spus cîțiva tovarăși aici, școala este principalul factor de dezvoltare a științei și, totodată, un prețios instrument de educare comunistă a tineretului patriei noastre. Ea se află astăzi în mîinile noastre, ale statului socialist, și ea trebuie să servească în întregime tocmai îndeplinirii programului general elaborat de partid, perspectivelor pe care le avem, făuririi societății socialiste și comuniste.

În studiul pe care l-am discutat în cadrul plenarei sînt prevăzute o serie de măsuri privind îmbunătățirea învățămîntului profesional și a învățămîntului tehnic, pregătirea de muncitori calificați. Nu este un secret pentru nimeni, tovarăși, că întîmpinăm unele neajunsuri în economia noastră tocmai din cauză că avem o foarte mare lipsă de cadre de specialitate, de muncitori calificați — mai cu seamă în întreprinderile noi unde se cer muncitori cu o înaltă calificare. Dacă nu mă înșel, avem asigurate numai circa 20—25% din cadrele necesare pregătite prin școli profesionale. Am prevăzut în cadrul planului cincinal să asigurăm pregătirea prin școli profesionale a circa 30% din necesarul total de muncitori calificați. De aceea, cred că măsurile propuse aici privind îmbunătățirea organizării învățămîntului de calificare a muncitorilor și maiștrilor și, în general, a învățămîntului profesional sînt juste și binevenite. Va trebui însă să mai studiem anumite aspecte — și cînd spun aceasta mă refer în primul rînd la durata acestor forme de învățămînt. Să avem în vedere că, după ce vom introduce învățămîntul de 10 ani, tînărul care va intra în școala profesională va avea cunoștințe de matematică, fizică, chimie la nivelul școlii medii din trecut; în asemenea condiții este de înțeles că și durata învățămîntului profesional va trebui să fie, într-un fel, corectată.

Cred că ar trebui să atragem aici atenția unor tovarăși miniștri care dovedesc încă puțină înțelegere față de această problemă și care militează în continuare pentru menținerea unei durate mari a învățămîntului profesional. Or, se știe, sînt anumite ramuri și meserii unde procesul de însușire a cunoștințelor necesare nu depășește 6 luni. De exemplu, în industria ușoară, la pregătirea de muncitori pentru textile, unde în general există cursuri de 3—4 luni. Și la noi, înainte, calificarea și școlarizarea nu depășeau 6 luni. În prezent avem școli profesionale cu o durată de 3 ani. Este adevărat că acum se mai reduce ceva din durata acestor școli, dar există încă tendința din partea unor cadre de conducere din ministere de a menține această situație. Tovarășii care s-au ocupat și se ocupă cu acest sector de activitate — nu numai din ministere, ci și din comitetele sau organele centrale de sinteză — nu dovedesc nici ei o justă înțelegere a problemei. Este nejustificat și costisitor să menținem cursurile școlilor profesionale la o durată de 3 ani în condițiile cînd vom avea învățămînt de 10 ani. Trebuie să ne preocupăm în continuare de a îmbunătăți formele de învățămînt profesional, de a scurta durata acestui învățămînt, ținînd seama de experiența mondială în acest domeniu de activitate. Dacă în unele țări tinerii cu 10 ani de învățămînt de cultură generală și cu 6 luni de învățămînt profesional pot să lucreze în fabrici, este posibil să se realizeze acest lucru și la noi. Nu cred că tinerii noștri sînt mai puțin pricepuți sau mai puțin dotați pentru a-și însuși într-o asemenea perioadă meseriile respective.

Se prevede — și de fapt s-a și pus în practică — diversificarea învățămîntului mediu sau liceal prin crearea liceelor tehnice, care s-a dovedit — așa cum reiese din felul cum au fost primite de tineret și de părinți — că au o bună perspectivă de dezvoltare în țara noastră. Fiind

mai bine specializate și profilate pe anumite ramuri, ele ne vor da tineri cu cunoștințe mai aproape de cerințele diferitelor domenii de activitate, vor ușura procesul de calificare și intrarea în producție a tineretului. Mă refer îndeosebi la acei tineri care nu vor putea să intre în învățămîntul superior. Trebuie să avem în vedere că nu numai acum, dar și în viitor, cel puțin jumătate din numărul absolvenților nu vor intra în învățămîntul superior, că într-o perioadă destul de lungă nu vom putea încă să cuprindem în învățămîntul superior pe toți absolvenții liceelor. Acest lucru nu este posibil în nici o țară. Nu înseamnă însă că va trebui să reducem numărul elevilor în învățămîntul mediu, ci va fi necesar să explicăm tinerilor și să luăm măsuri ca după absolvirea liceelor ei să poată să se perfecționeze, să se specializeze în diferite domenii de activitate unde se cer cunoștințe medii.

Consider că măsurile de îmbunătățire și organizare a învățămîntului superior vor asigura condiții corespunzătoare pentru crearea cadrelor necesare pentru activitatea productivă, pentru domeniul culturii, cît și pentru cercetarea științifică. Este necesar să punem un accent mai mare pe măsurile de perfecționare a învățămîntului nostru superior — care are, de asemenea, o bună tradiție, și unde am avut și avem cadre de valoare, recunoscute și pe plan mondial, care s-au dovedit în stare să rezolve probleme deosebit de importante ale dezvoltării științelor. Deși nu o dată am discutat despre importanța unor asemenea măsuri, de la discuții și pînă la realizări practice s-a făcut încă prea puțin. Eu prețuiesc discuțiile din plenară, observațiile și propunerile făcute aici, precum și dezbaterea publică care s-a desfășurat timp de cîteva luni, faptul că studiile de dezvoltare a învățămîntului au fost elaborate pe baza consultării largi a sute și sute de cadre din învățămîntul de toate gradele, a conducerilor ministe-

relor, a specialiștilor, că s-a studiat în această privință și experiența altor țări cu un învățămînt avansat. Toate acestea ne dau temeiul să spunem că materialul prezentat în plenară, cu observațiile care au fost făcute, poate să fie adoptat și să constituie o directivă pentru Ministerul Învățămîntului, pentru tovarășii care lucrează în acest domeniu, în vederea elaborării legii învățămîntului. Fără îndoială că cele mai multe din problemele dezbătute vor fi înscrise în cadrul legii ; dar sînt și propuneri și aspecte care nu sînt de domeniul legii, dar care vor trebui să constituie pentru Ministerul Învățămîntului o îndrumare în activitatea sa viitoare. Ministerul Învățămîntului va trebui să studieze în continuare cu multă atenție propunerile, problemele ridicate, să țină seama de ele și mai ales să nu uite că printre criticile, justificate, făcute în cursul dezbaterilor și întocmirii materialelor au fost și din acelea care au arătat că nu întotdeauna Ministerul Învățămîntului reține, studiază și rezolvă la timp problemele ridicate de centrele universitare, de școlile noastre, de cei care lucrează nemijlocit în acest domeniu.

În cadrul legii vom prevedea în viitor mai multe drepturi universităților și institutelor superioare, o mai largă autonomie universitară ; în același timp vom asigura mai multe posibilități conducerilor acestor institute, școlilor să rezolve o serie de probleme în spiritul legilor și directivelor generale, încît să nu mai fie nevoie ca pentru fiecare lucru să se ceară aprobarea Ministerului Învățămîntului sau a Comitetului Central al partidului.

Pe drept cuvînt, în cadrul plenarei s-a subliniat necesitatea îmbunătățirii serioase a programelor, a perfecționării elaborării manualelor și, în general, a unei mai bune documentări și informări a cadrelor din învățămînt, îndeosebi din cel superior. Am făcut mult, tovarăși, în această direcție în ultimul timp, dar cred că va trebui ca ministerul

și tovarășii care se ocupă de acest sector să analizeze în continuare și să stabilească noi măsuri pentru a asigura ca toate catedrele noastre să fie la curent cu ceea ce este nou în domeniul respectiv, să creeze posibilitatea ca întregul corp didactic să studieze și să-și ridice nivelul de cunoștințe. Se vor evita astfel situațiile cînd la unele cursuri se predau diverse teorii — mă refer nu la cele din domeniul științelor sociale, ci la diverse teorii tehnice — care în alte țări au fost de mult lăsate pe planul doi sau trei ; în schimb, nu se predau cunoștințe esențiale de care depinde progresul științei respective. Desigur, pentru această stare de lucruri răspunderea o poartă nu numai cadrele respective, ci și Ministerul Învățămîntului, care nu s-a ocupat și nu se ocupă suficient ca toate programele de învățămînt să fie aduse la zi, să asigure materiale necesare unei bune informări a cadrelor, spre a face posibil ca acestea să predea într-adevăr cele mai noi cunoștințe în domeniul lor de activitate.

Este, de asemenea, necesar să ținem seama de criticile făcute în ce privește înzestrarea laboratoarelor, care sînt rămase în urmă din acest punct de vedere. Va trebui să facem eforturi în această privință și, firește, ne va costa bani. Ne va costa însă și mai mult dacă vom ține timp de cinci ani un student să învețe pe aparatură pe care n-o mai întîlnește în nici o fabrică, dacă el va învăța lucruri care practic nu-i vor folosi la nimic, alegîndu-se doar cu niște cunoștințe generale de istorie a tehnicii. În aceste condiții, cînd studentul se va duce mîine să lucreze în fabrică, îi va trebui un an sau doi, cîteodată și mai mult, ca să cunoască și să se familiarizeze cu tehnica și mașinile actuale ; iar cînd va merge la un institut al Academiei sau la un institut departamental de cercetări, îi va fi necesară, de asemenea, o perioadă îndelungată pînă să cunoască aparatura și să lucreze cu utilajele noi pe care le întîlnește

acolo. Dacă nu ținem seama de aceste lucruri, atunci ce fel de cadre vom pregăti, tovarăși ? Sînt de acord cu ce s-a spus aici despre cursurile postuniversitare. Dar dacă și acolo se învață tot pe aparatură învechită, atunci numai de perfecționare nu se poate vorbi.

Instituțiile noastre de învățămînt superior trebuie să dispună de utilaj modern pentru a putea pregăti în bune condiții pe studenți, pentru a face ca aceștia, cînd vor merge în producție, să fie ei în stare să împingă, să dezvolte noul, nu abia să-l învețe și să se deprindă cu el. Din acest punct de vedere, eu consider că trebuie puțin completat chiar materialul nostru prezentat în plenară, precizîndu-se mai cu seamă unele măsuri concrete, precum și eforturile financiare necesare, pentru ca, într-o perioadă de timp, să punem ordine și în domeniul dotării laboratoarelor. Sînt, în privința utilării laboratoarelor, multe lucruri pe care va trebui să le importăm ; sînt însă și multe utilaje și aparate pe care va trebui să le producem în țară, dar nu lăsînd această sarcină numai pe seama unor unități ale Ministerului Învățămîntului, care singure nu pot să facă acest lucru. Dacă atelierele și unitățile ministerului pot produce diferite utilaje pentru grădiniță, pentru școala de 8 ani, apoi acest lucru este mult mai greu pentru licee și formele superioare de învățămînt. Trebuie să creăm întreprinderi specializate în acest scop, care să asigure utilajele și aparatura necesare pentru învățămîntul nostru ; să ne punem aceasta ca una din sarcinile noastre importante și să luăm măsuri hotărîte în domeniul acesta de activitate.

Pe drept cuvînt s-a subliniat în plenară că, în întreaga activitate de îmbunătățire a procesului de învățămînt, un rol hotărîtor îl are corpul didactic, chemat să desfășoare o activitate multilaterală atît în pregătirea și instruirea elevilor și studenților, cît și în educarea generală, cetăte-

nească, a tineretului. Am realizat, în acest sens, multe lucruri bune. Aici s-a vorbit despre necesitatea ca profesorii, conferenţiarii, celelalte cadre didactice din învăţămîntul superior să se ocupe fiecare, nemijlocit, de un grup de studenţi. Este un lucru foarte bun, pe care va trebui să-l introducem şi noi. Să creăm condiţii ca aceste cadre să aibă o legătură mult mai strînsă cu studenţii, să-i cunoască bine, să-i sprijine îndeaproape în procesul de învăţămînt. Noi am mai discutat despre aceste lucruri, dar nu s-a făcut prea mult în direcţia aceasta. Trebuie să combatem atitudinile de comoditate, de înţelegere îngustă a obligaţiilor didactice — obligaţii care nu se termină de loc o dată cu încheierea orei de curs.

Trebuie să facem ca profesorul, învăţătorul să se afle cît mai mult în mijlocul elevilor, să trăiască împreună cu ei, să-i supravegheze în recreaţii, să le organizeze jocurile, să meargă cu ei în excursii — aşa cum se făcea şi în trecut. Cînd vorbim de rolul important pe care îl au învăţătorul, profesorul în educarea copiilor, nu trebuie să limităm acest rol numai la predarea cunoştinţelor la orele de curs, ci să înţelegem întreaga activitate de educare a copiilor. Consider că e necesar să analizăm temeinic lucrurile din acest punct de vedere, să punem mai bine în valoare experienţa pe care o avem în privinţa aceasta. Sînt aici tovarăşi care cunosc această experienţă şi cred că e bine s-o promovăm ca pe o îndatorire didactică fundamentală.

S-a vorbit în plenară despre felul cum se predau unele discipline filozofice, ideologice din învăţămînt. Am relevat mai înainte unele neajunsuri pe care le mai avem în această privinţă. Înarmarea elevilor din învăţămîntul mediu şi a studenţilor, îndeosebi, cu temeinice cunoştinţe filozofice şi ideologice constituie una din cerinţele fundamentale ale dezvoltării unui învăţămînt modern în ţara noastră. Desigur, tovarăşi, în această privinţă un rol important au, în

primul rînd, cadrele care predau științele sociale; dar această nu este o obligație care ține numai de domeniul lor de activitate. Problema conținutului ideologic al învățămîntului nostru este și trebuie să fie o problemă a conducerii universităților și institutelor de învățămînt superior. Nu numai în filozofie sau în oricare altă disciplină socială, ci în întregul proces de învățămînt trebuie să se reflecte concepția noastră filozofică despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric. În mod deosebit aceasta trebuie să se manifeste la universitate — care, prin natura sa, este un focar al științelor umaniste, al propagării materialismului dialectic. Dar, din păcate, întîlnim aici, chiar la catedrele de științe sociale, unele confuzii ideologice, concepții greșite, față de care nu numai că nu se ia atitudine, dar există toleranță și îngăduință. Să nu uităm nici un moment că asemenea concepții, care servesc forțelor reacționare și imperialiste, mai există, că ele mai pătrund din afară și sînt preluate și la noi sub diferite forme. Consider că este necesar să luăm măsuri hotărîte spre a face ca învățămîntul nostru superior să fie un focar de luptă împotriva a tot ceea ce este retrograd și învechit, împotriva tuturor concepțiilor idealiste, mistice, reacționare. Cadrele care predau marxism-leninismul, toate cadrele didactice din întregul nostru învățămînt au îndatorirea să militeze activ pentru educarea tineretului în spiritul concepției despre lume și societate care stă la baza politicii partidului nostru. Învățămîntul nostru este un valoros instrument de educare în mîinile societății socialiste și, în consecință, trebuie să promoveze, prin întreaga sa activitate, concepția noastră, ideologia noastră.

Așa cum am mai subliniat și cu alte prilejuri, coexistența pașnică între state nu înseamnă de fel coexistență și cu concepțiile burgheziei, nu înseamnă renunțarea la lupta ideologică pentru promovarea materialismului dia-

lectic și istoric, ci, dimpotrivă, impune intensificarea eforturilor pentru triumful marxism-leninismului, al filozofiei noastre. Promovarea largă a ideologiei noastre este o sarcină a tuturor conducerilor instituțiilor de învățămînt, a tuturor celor care lucrează în acest sector — pînă la profesorul universitar, la rector, la ministrul învățămîntului. Analizarea rezultatelor activității acestor cadre trebuie judecată în contextul rezultatelor generale obținute în ridicarea nivelului științific și tehnic al învățămîntului, în promovarea concepției noastre materialist-dialectice, în formarea și educarea generației noi și situarea ei pe poziții active de luptă împotriva a tot ceea ce este învechit și servește forțelor reacționare, imperialismului. Tot ceea ce am înfăptuit în acești ani de construcție socialistă s-a realizat sub conducerea partidului nostru marxist, care are la bază concepția revoluționară despre lume ; am învins tocmai pentru că în întreaga noastră politică, în întreaga noastră activitate ne-am condus și ne conducem după această ideologie. Promovarea cu consecvență a acestei concepții constituie, în continuare, garanția victoriei noastre în lupta pentru construcția socialismului și comunismului !

Nu putem și nu trebuie să acceptăm nici un fel de concesie, sub nici o formă, față de confuzii sau concepții străine idealurilor noastre. Mă refer la concesii de ordin ideologic. Partidul nostru nu admite sub nici o formă măsurile administrative în lupta ideologică ; combătînd abuzurile și diferitele practici străine care au avut loc în trecut, partidul nostru nu slăbește, ci, dimpotrivă, sporește preocuparea pentru lupta ideologică ; va trebui să militām neîncetat, cu toată stăruința, pentru promovarea concepției noastre despre lume și viață.

Desigur, noi acordăm o mare atenție tradițiilor progresiste minunate pe care le-a acumulat de-a lungul

istoriei sale poporul român. Dar, preocupîndu-ne de cultivarea respectului și dragostei pentru aceste tradiții, valorificîndu-le, preluînd de la ele tot ceea ce este bun și servește mersului nostru înainte, nu trebuie să uităm nici un moment că în trecut au existat în țara noastră — și nici nu puteau să nu existe — și concepții retrograde, reacționare, care au servit claselor asupritoare. Față de toate acestea trebuie să luăm poziție hotărîtă. Firește, chiar și în cazul unor personalități progresiste din trecut trebuie să acționăm cu discernămînt, să analizăm bine ce preluăm — pentru că nu putem să luăm totul în bloc. Să avem în vedere că aceste personalități au avut și limite — și nici nu se putea altfel — generate de dezvoltarea socială, de epoca în care au trăit, de nivelul de cultură ș.a.m.d. Trebuie să preluăm ce e valoros, progresist în activitatea acestor personalități, dar să avem și o atitudine critică față de ceea ce este greșit în creația lor. Nu înseamnă, prin aceasta, că negăm sau că lovim în cineva. Noi procedăm în felul acesta chiar față de activiștii de partid, față de cadrele de partid ; cînd greșesc le criticăm — și asta nu înseamnă că le lovim ; ce au făcut bine remarcăm, subliniem. Înseamnă oare că, dacă preluăm ceea ce a fost bun, valoros în poeziile lui Goga, trebuie să uităm că acesta totuși, într-o serie de scrieri, în politică, s-a situat pe poziții reacționare, retrograde ? Desigur că trebuie să criticăm această latură a activității sale.

Noi nu trebuie să uităm că a existat în România o îndelungată activitate fascistă, că legionarii — această bandă de asasini — au exercitat o influență nefastă, au promovat concepțiile lor retrograde, șovine și reacționare, dăunînd grav intereselor poporului nostru.

Doresc să subliniez, în continuare, răspunderea mare pe care o are presa noastră — ziarele, revistele literare

și celelalte publicații — în legătură cu aceste probleme. Este o îndatorire fundamentală a presei să nu admită în paginile ei nici un fel de concepții străine, de materiale confuze, indiferent sub ce fond s-ar manifesta. Trebuie să criticăm pe acei comuniști care lucrează în aceste sectoare și care dovedesc pasivitate, neatenție sau lipsă de combativitate în această privință. Asemenea stări de lucruri se mai întîlnesc — așa cum a spus aici tovarășul Tudor Ionescu — și la radio și televiziune, în cinematografie și în alte sectoare ale culturii.

Dacă vorbim de educarea comunistă a tineretului, trebuie spus că învățămîntul oferă în acest domeniu un complex întreg de mijloace menite să contribuie la formarea concepției despre lume și viață a tineretului. Trebuie să învățăm să folosim cît mai bine aceste mijloace! Dezbătînd problema perfecționării învățămîntului, trebuie să acordăm o atenție mai mare — atît în studiu cît și în lege — activității practice de educare mai ales în domeniile care au o importanță hotărîtoare pentru progresul societății. Este necesar să luăm măsuri pentru a îmbunătăți activitatea organizațiilor de partid și de U.T.C. din cadrul învățămîntului, să sporim rolul și contribuția acestora la buna desfășurare a întregului proces de învățămînt, la ridicarea nivelului ideologic al studenților, la intensificarea muncii de educare a tineretului din școli și universități în spiritul înaltelor idealuri ale societății noastre.

Consider că, la rîndul lor, comitetele județene de partid și comitetele municipale și orășenești au, ca una din sarcinile principale și permanente, îndatorirea de a se preocupa în mod susținut de buna desfășurare a învățămîntului, de îndrumarea întregii munci de educare și instruire din școli și facultăți. Numai așa, atît studenții,

cît și profesorii lor își vor putea îndeplini cum se cuvine sarcinile ce le revin.

Acestea au fost, tovarăși, cîteva lucruri pe care eu am ținut să le subliniez în fața plenarei Comitetului Central, considerînd că ele au o importanță deosebită pentru progresul învățămîntului nostru superior și, în general, al întregului învățămînt din România.